

Odbor odpadů

Vršovická 65, 100 10 Praha 10

www.mzp.cz

V Praze dne 23. března 2023

Č.j.: MZP/2023/720/1721

M E T O D I C K É S D Ě L E N Í

**Odboru odpadů Ministerstva životního prostředí
k nakládání s opětovně použitými
dřevěnými výrobky ošetřenými kreosotovými oleji**

Nakládání s opětovně použitými dřevěnými výrobky ošetřenými kreosotovými oleji, zejména s použitými dřevěnými železničními pražci, mostnicemi nebo sloupy (ošetřenými před 31. 12. 2002) pro jiný než původní účel, ke kterému byly vyrobeny, v souladu s platnými právními předpisy

Odbor odpadů Ministerstva životního prostředí vydává toto metodické sdělení pro upřesnění postupu nakládání s opětovně použitými dřevěnými výrobky ošetřenými kreosotovými oleji před 31. 12. 2002 pro jiný než původní účel, ke kterému byly vyrobeny, v souladu s platnými právními předpisy.

Nakládání s opětovně použitými dřevěnými výrobky ošetřenými kreosotovými oleji před 31. prosincem 2002

Chemicky ošetřené dřevo (např. použité dřevěné pražce a mostnice (dále jen pražce), u kterého neskončila jeho využitelnost, nemusí být vždy odpadem ve smyslu zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů, ale v případě další materiálové upotřebitelnosti jsou použitým výrobkem – ošetřeným předmětem ve smyslu nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 528/2012 o biocidních přípravcích a zároveň předmětem s možným obsahem dalších látek, jejichž používání je omezeno nebo zakázáno nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek (nařízení REACH), v platném znění.

Pokud byly dřevěné železniční pražce a mostnice z důvodu prodloužení životnosti výrobku napuštěny impregnačními látkami (dehtové oleje a destiláty – kreosotový olej) před 31. 12. 2002, pak pro jejich následný prodej a využití platí výjimka uvedená v příloze XVII, položce 31,

odst. 2c nařízení REACH, v platném znění, **a je možné je uvádět na trh pro opětovné použití.**

Toto opětovné použití se však týká zejména průmyslového používání pro odborné účely. Jak vyplývá z odst. 2 písm. b) bodu 31 přílohy XVII nařízení REACH, v platném znění, dřevo ošetřené v průmyslových zařízeních nebo profesionály podle odst. 2 písm. a) bodu 31 přílohy XVII nařízení REACH, které se uvádí na trh poprvé nebo bylo opakovaně ošetřené na místě, je povoleno pouze pro odborné nebo průmyslové používání, např. na železnicích, pro elektrická a telekomunikační vedení, pro oplocení, v přístavech apod. **Z toho lze dovodit, že rovněž dřevo ošetřené kreosotovým olejem před 31. prosincem 2002, které lze využít k opětovnému použití je možné použít pouze pro odborné nebo průmyslové používání.**

Použité dřevěné impregnované pražce a mostnice (použité výrobky z rostlého dřeva) **je třeba opakovaně použít ke stejnému účelu, ke kterému byly původně vyrobeny, tedy jako součást konstrukce kolejových polí, dráhy povrchových dolů tzn. k upevnění kolejí** při dodržení požadavků zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, ve znění pozdějších předpisů.

Přípustné je také opětovné použití dřevěných železničních pražců jako stavebního prvku pro stavební účely jako mostnice v souladu s projektem stavby na jiných liniových stavbách, než na železničních tratích (jako stanovený stavební výrobek), pro zpevnění pojezdových ploch a nádvoří – parkovací a odstavné plochy pro automobily a speciální stroje (v souladu s projektem stavby) nebo pro oplocení, ovšem vždy opět **pouze v rámci profesionálního použití pro odborné nebo průmyslové účely.**

V případě použití jako stavebního prvku pro stavební účely na území České republiky musí splňovat technické a jiné požadavky stanovené pro tento výrobek, rostlé dřevo, zákonem č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, ve znění pozdějších předpisů a podmínky pro použití a uvádění na trh stanovené nařízením REACH, v platném znění.

Dřevo ošetřené kreosotovým olejem se nesmí používat:

- uvnitř budov určených pro jakékoliv účely,
- v hračkách,
- na hřištích,
- v parcích, zahradách a venkovních rekreačních a zábavných zařízeních, kde je riziko častého styku s pokožkou,
- při výrobě zahradního nábytku, jako jsou stoly pro pikniky,
- pro výrobu, použití a každé opakované ošetření:
 - nádob určených pro pěstitelské účely,
 - obalů, které mohou přijít do styku se surovinami, polotovary anebo hotovými výrobky určenými pro spotřebu lidmi nebo k výživě zvířat,
 - jiných materiálů, které mohou kontaminovat výše uvedené předměty.

Dřevo ošetřené kreosotovým olejem nemohou používat fyzické osoby, jelikož v takovém případě se nebude jednat o odborné nebo profesionální použití. Zejména nesmí být použito na zahradách fyzických osob poblíž rodinných domů nebo v místech, kde hrozí riziko styku s lidskou pokožkou.

Dne 14. října 2022 vyšlo prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/1950, kterým se obnovuje schválení kreosotu jako účinné látky pro použití v biocidních přípravcích typu 8 v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 528/2012. Schválení kreosotu pro použití v biocidních přípravcích typu 8 je však podmíněno dodržáním určitých podmínek. **Aby byla expozice lidí a životního prostředí omezena na minimum, mohou být biocidní přípravky povoleny pouze pro ošetření vakuovou impregnační dřeva v průmyslových zařízeních na výrobu železničních pražců nebo sloupů elektrického a telekomunikačního vedení.**

V návaznosti na to Ministerstvo životního prostředí doporučuje používat i dřevěné výrobky ošetřené kreosotovými oleji před 1. prosincem 2002, které byly uvedeny na trh k opětovnému použití pouze jako železniční pražce nebo sloupky elektrického a telekomunikačního vedení pro průmyslové účely.

Uskladnění použitých impregnovaných dřevěných pražců a mostnic po jejich odstranění ze staveb a před jejich dalším použitím, musí být provedeno tak, aby bylo omezeno kolísání teploty jejich povrchu (způsobené především přímým slunečním zářením) – to znamená, že dřevěné pražce musí být umístěny pod ochranným krytem nebo překryty plachtou.

Vzhledem k použití impregnační látky kreosotový olej (obsahuje polycyklické aromatické uhlovodíky a fenoly, klasifikované jako karcinogenní látky) je po skončení upotřebitelnosti dřevěných výrobků impregnovaných kreosotovými oleji nutno předpokládat existenci přetrvávajícího potenciálního rizika a nakládat s nimi jako s nebezpečnými odpady. V pochybnostech, zda je movitá věc odpadem, rozhoduje krajský úřad na žádost vlastníka této movité věci nebo osoby, která prokáže právní zájem, nebo z moci úřední (§ 4 odst. 4 zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech).

Nakládání s dřevěnými výrobky ošetřeny kreosotovými oleji po 31. prosinci 2002

Podle odst. 2 písm. b) bodu 31 přílohy XVII nařízení REACH, v platném znění, je dřevo ošetřené v průmyslových zařízeních nebo profesionály podle odst. 2 písm. a) bodu 31 přílohy XVII nařízení REACH, které se uvádí na trh poprvé nebo bylo opakovaně ošetřené na místě, povoleno používat pouze pro odborné nebo průmyslové používání, např. na železnicích, pro elektrická a telekomunikační vedení, pro oplocení, pro zemědělské účely (např. opěry stromů) a v přístavech a vodních tocích. Pro toto dřevo již ale neplatí výjimka uvedená v příloze XVII, položce 31, odst. 2c nařízení REACH, v platném znění, **a není možné jej uvádět na trh pro opětovné použití. Po skončení jejich použití v souladu s odst. 2 písm. a) bodu 31 přílohy XVII nařízení REACH, není možné dřevěné železniční pražce, které byly ošetřeny kreosotovými oleji po 31. prosinci 2002 nabídnout k opětovnému použití, ale musí s nimi být nakládáno jako s nebezpečnými odpady v souladu s platnou legislativou.**

Nakládání s odpady z chemicky ošetřených dřevěných výrobků

Po skončení využití dřeva ošetřeného kreosotovým olejem se jedná o nebezpečný odpad zařazený dle vyhlášky č. 8/2021 Sb., o Katalogu odpadů a posuzování vlastností odpadů (Katalog odpadů), pod katalogové číslo 17 02 04* – Sklo, plasty a dřevo obsahující nebezpečné látky nebo nebezpečnými látkami znečištěné. Tento odpad nesmí být spalován na volném prostranství ani v kamnech nebo kotlích určených pro spalování dřeva.

Nepřípustná je výroba paliv z tohoto nebezpečného odpadu. Dle bodu 31 přílohy XVII REACH, v platném znění, je možné dřevo ošetřené kreosotovým olejem před rokem 2002 využít pouze k opětovnému použití. **Opětovné použití dřeva ošetřené kreosotovým olejem není jeho spálení, energetické využití nebo výroba paliva.**

V případě, že probíhá výroba paliv z dřevěných odpadů ze zemědělství, lesnictví, stavebnictví a demolic na základě rozhodnutí krajského úřadu k provozu zařízení k využití odpadu, kterým přestává být daný odpad odpadem podle § 10 odst. 1 zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech, **nemůže být vstupním odpadem při výrobě takového paliva dřevo ošetřené kreosotovým olejem**, jelikož nebude splněno omezení bodu 31 přílohy XVII REACH, v platném znění, a tedy ani podmínka § 10 odst. 1 zákona o odpadech. Povolení krajského úřadu, které umožňuje, aby do výroby paliva vstupoval odpad s katalogovým číslem 17 02 04* Sklo, plasty a dřevo obsahující nebezpečné látky nebo nebezpečnými látkami znečištěné, je třeba vykládat v souvislosti s dalšími požadavky zákona o odpadech tak, že umožňuje vstup pouze odpadům tohoto katalogového čísla, které splňují všechny požadavky § 10 zákona o odpadech, což dřevo ošetřené kreosotovým olejem nespĺňuje.

Nebezpečné odpady lze spalovat v režimu zákona o odpadech pouze v zařízeních, která jsou provozována v souladu se zákonem o odpadech a zákonem o ochraně ovzduší (zákon č. 201/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Další možné nakládání s odpadem kat. č. 17 02 04* podle schváleného provozního řádu zařízení:

- uložení na skládkách S-NO,
- biodegradační a bioremediační procesy.

V případě, že dojde k úpravě odpadních impregnovaných dřevěných prachů například drcením, zařazuje se takto upravený odpad pod katalogové číslo 19 12 06* - Dřevo obsahující nebezpečné látky. Odpad katalogového čísla 19 12 06* je možné spalovat ve spalovnách nebezpečného odpadu nebo energeticky využít v cementárnách (v souladu se zákonem o odpadech a zákonem o ochraně ovzduší) nebo do konce roku 2025 uložit na skládkách odpadů (S-NO). Přípustné jsou také biodegradační a bioremediační procesy.

Platnost a účinnost: toto Metodické sdělení nabývá platnosti a účinnosti dnem 23. 3. 2023 a jeho vydáním končí platnost Sdělení odboru odpadů Ministerstva životního prostředí k nakládání s opětovně použitými dřevěnými výrobky, ošetřenými kreosotovými oleji s č.j. MZP/2022/720/3946 ze dne 11. července 2022.

Zpracoval: Odbor odpadů MŽP

Schválil: Ing. Bc. Jan Maršák, Ph.D., ředitel odboru odpadů